

SØNDERBALLE LANDDISTRIKT - TOPOGRAFI & NATUR

En af de største ressourcer i Sønderballe Landdistrikt er landskabet, som udgøres af topografi, kultur og natur. I det følgende ses nærmere på topografien og naturen.

Topografien

Landskabsmæssigt er Sønderballe landdistrikt præget af de enorme kræfter, som de store ismasser under den sidste istid har repræsenteret, når de har været i bevægelse mod vest. Hele området ligger op mod Sønderjyllands tag – landskabsformationen ved Knivsbjerg, som er det højeste område i det sønderjyske morænelandskab med bakker på omkring 100 meter.

Sønderballe landdistrikt har således været dækket af is i den sidste istid – og er først sluppet ud af isens påvirkning for 15.000 år siden. Efterfølgende har isklumper, der i mange år har ligget gemt i morænelandskabet og langsomt er smeltet, medvirket til dannelsen af et smukt kuperet terræn placeret mellem de to store tunneldalssystemer Genner Bugt og Slivsøen dannet i forbindelse med isens afsmeltning.

Topografien er karakteristisk for det østjyske morænelandskab med store bakker, højtliggende afløbsløse lavninger, mindre strandengsområder, en sø (Hop Sø) opstået på grund af aflejring og landhævning, høje skrænter skabt af havet både direkte ud mod Lillebælt og skrænter, der i dag ligger inde i landskabet, hvilket er særligt karakteristisk ved Sønderballe Strand.

Afvandingen af landskabet sker gennem Vedbæk med udløb i Diernæs Bugt, gennem Hop Sø og gennem Saltbæk med udløb i Genner Bugt, samt gennem en række mindre vandløb direkte ud i Lillebælt.

Området omkring Sønderballe Hoved er med jævne mellemrum ramt af højvande. Enkelte gange er dette højvande voldsomt, og meget sjældent er det ekstremt. Det påvirker klinterne langs hele kystlinien, og der er i visse tilfælde risiko for, at vejanlæg kan blive ødelagt. Det drejer sig især om kystlinien ved Gåsevig Strand Camping og Sønderballe Lejrscole og området langs med Sønderballe Strand fra kommunegrænsen til Aabenraa kommune og

500 meter øst på.

Den gamle løvskov på Sønderballe Hoved giver sammen med mange levende hegn et frodigt naturpræg, medens den vestlige halvdel af området er præget af store hegnfattige kornmarker og et stort svinebrug.

Landskabskarakteren har hovedsagelig sin kulturhistoriske oprindelse i det udskiftede jordbrug fra 1792 samt, jordfordelingen i 1947 - 1948 og den seneste jordfordelingen i 2000 - 2002 i forbindelse med genskabelsen af Slivsøen.

Morænelandskabet med de mange bakker og afløbsløse lavninger er skabt af de isklumper, der i mange år har ligget i morænelandskabet og langsomt er smeltet for enten at blive til små søer, som i dag oftest er drænet væk eller bare til et smukt kuperet terræn.

Diger og levende hegn skal bevares i vides muligt omfang.

Hop Sø

Sønderballe

Sønderballe Strand

Naturen

Foruden et smukt kuperet landskab omkranset af Lillebælt på 3 af siderne er Sønderballe området beriget af en frodig plante – og dyre-verden.

Den rige flora rummer op til flere sjældne eller halvsjældne arter, så som tandrod, plettet gøgeurt, elfensben-padderok, skarlagen-bægersvamp, foruden en lang række almindelige arter, hvoraf i flæng kan nævnes hvid anemone, skov-æble, spring-balsamin, hvid hestehov, tudse-siv og mange flere.

Det til dato relativt isolerede og fredelige Sønderballe Hoved giver dyre- og fuglelivet gode levevilkår og den stille naturelsker rige muligheder for at opleve bl.a. råvildt, ræv, ilder, ravn, grævling, fasan, natugle, slørugle, musvåge med mere og i ny og næ en omstrej-fende havørn. Dagligt trækker skarven ind over halvøen fra Lillebælt på vej tilbage til sin koloni langs dele af søbredden omkring Hop Sø. Sidst i april måned og efter solnedgang starter et vedholdende og højlydt kor, der kan høres vidt omkring på Sønderballe Hoved. Det er den

lille, grønne løvfrø-han, der er på spil omkring området solbeskinnede vandhuller. Som eneste danske frø kan den klatre i buske; - om sommeren ynder den at sole sig højt på strå. Hvis man er heldig, er det muligt glimtvist at se marsvin på jagt efter fisk i farvandet omkring Sønderballe Hoved.

I Sønderballe er der et kuperet terræn

Der er et rigt dyreliv i Sønderballe Landdistrikt

Beskyttelse og bindinger

Store dele af arealet indenfor Sønderballe landdistrikts område, der er på i alt 537 ha, er omfattet af lovmæssige bindinger, der begrænser områdets udviklingsmuligheder.

Således er hele Sønderballe området omfattet af Kystnærhedszonen, der indenfor en afstand på 3 km fra kysten skal sikre kystens friholdelse for anlæg, der ikke er afhængig af kystnær placering. I modsætning til Strandbeskyttelseszonen, er Kystnærhedszonen ikke en forbudszone, men en planlægningszone.

Omkring 190 ha, svarende til 35 % af Sønderballe ejerlavs areal, er omfattet af den 300 meter brede Strandbeskyttelseszonen, der skal sikre en generel friholdelse af vore kyster for indgreb, der ændrer den nuværende tilstand og anvendelse. Denne zone administreres i øvrigt meget restriktivt.

Skovarealet på 50 ha er omfattet af fredskovpligt, det vil sige, at skovarealet skal vedblive med at være skov i al evighed tillige med, at fredskovarealet er underlagt nogle meget restriktive lovbestemmelser.

Endelig er omkring 160 ha, svarende til 30 % af ejerlavets areal omfattet af Naturbeskyttelseslovens beskyttelseslinier (300m skovbyggelinie, 150m søbeskyttelseslinie og 100m fortidsmindebeskyttelseslinie) og derudover findes der lidt beskyttet § 3 – natur.

I et vist omfang overlapper de forskellige bindinger hinanden - således Strandbeskyttelseszonen, fredskoven samt Skovbyggelinien på den østligste del af Sønderballe Hoved.

I sønderballe landdistrikt er der flere smukke skovområder

Skråning ved Gåsevåg